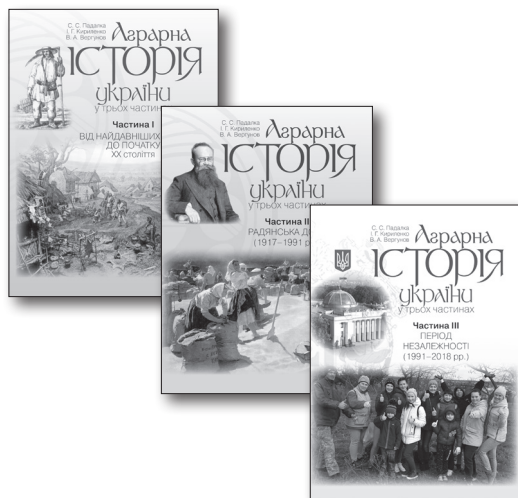

Рецензії

АГРАРНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Навчальний посібник «Аграрна історія України»: у трьох частинах, автори: С.С. Падалка, І.Г. Кириленко, В.А. Вергунов (Київ: Аграрна наука, 2019. Ч.1: Від найдавніших часів до початку ХХ століття. 332 с. Ч. 2: Радянська доба (1917–1991 рр.). 458 с. Ч. 3: Період незалежності (1991–2018 рр.). 372 с.) присвячений дослідженню історичного розвитку аграрної галузі на теренах нашої держави з прадавніх часів до сучасного стану агропромислового комплексу України. Розрахований на студентів, викладачів навчальних закладів, економістів, істориків, спеціалістів, широкий загал читачів. Авторами на високому науковому рівні проведено фундаментальні дослідження з застосуванням сучасних методів.

Одним із завдань сучасної сільськогосподарської науки України є поглиблення фундаментальних і пріоритетних наукових досліджень для розробки конкурентоспроможної продукції, що забезпечує ефективний розвиток українського

агропромислового комплексу. Вкрай важливо, щоб інноваційний процес відбувався на основі поступального розвитку цього процесу. Знання досвіду минулого аграрного ладу може стати надійною основою свідомого вибору оптимальних шляхів подальшого поступу України як демократичної і заможної держави.

Виважений підхід до вивчення аграрного потенціалу України запропонував авторський колектив: С.С. Падалка, доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України, І.Г. Кириленко, доктор економічних наук, член-кореспондент НААН, В.А. Вергунов, доктор історичних наук, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН.

Навчальний посібник має чітку та логічну структуру подачі матеріалу: має 3 частини, 38 розділів, 168 параграфів. Перша частина посібника присвячена висвітленню досить широкого відрізка аграрної історії — від часу зародження культури землеробства на українських землях у доісторичний період і аж до розвитку України на початку ХХ ст. Відповідні розділи посібника з'ясовують типові явища у системах землеробства та агрокультури, еволюцію селянського господарства в ринкових умовах, розвиток селянської кооперації, міграційний рух та ін. У цьому контексті особливо цікавим є те, вдосконалення сільського господарства, його практична організація, соціально-економічні процеси на селі відбувалися під впливом політики держав, у складі яких перебували українські території у різні часи. Це і трансформації сільського господарства в часи Київськоруської державності, у складі Галицько-Волинської Русі, великого князівства Литовського та

королівства Польського, Речі Посполитої, за часів козацько-гетьманської державності, відповідні процеси у складі російської, австрійської імперій, а також аспекти розвитку українського села в умовах Першої світової війни.

Друга частина посібника характеризує історичний період Радянської доби — з 1917 по 1991 р., коли українському селу довелося пережити як складні і драматичні події (голодомори, анексії, аграрні колонізації, масові депортації, лихоліття Другої світової війни), так і позитивні зміни (кооперативний рух, післявоєнна відбудова, колективні форми управління, зміцнення технічного потенціалу та ін.). Історичні і фактичні матеріали у посібнику викладено таким чином, щоб спонукати студентів до самоперевірки, яку автори пропонують їм після кожного розділу.

Третя частина посібника надає характеристику й оцінку змін в аграрному та сільському розвитку України від часу проголошення незалежності України у 1991 р. до 2018 р. Підсумкова характеристика та оцінка змін в аграрному та сільському розвитку України у новітню добу допоможе студентам розглянути визначальні чинники аграрних перетворень, з'ясувати причини кризового стану на селі, визначити пріоритети аграрної політики, проаналізувати досягнення і втрати.

У навчальному посібнику висвітлено правові відносини щодо землі, прав і свобод селян в окремі історичні епохи, при підпорядкуванні українських земель різним державам. Без навчання фахівців для

сільського господарства наша держава не змогла б досягти тих історичних досягнень, що висвітлені в 2- і 3-й частинах навчального посібника.

Аграрна освіта часів незалежності України в багатьох новаціях була на передових позиціях серед закладів вищої освіти (ЗВО), незалежно від підпорядкування. Так, в університетах аграрного профілю вперше впроваджено модульну систему оцінки знань, причому одним із перших був Харківський інститут механізації і електрифікації сільського господарства (нині Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка). Між тим, у 3-му розділі багато місця приділено комерціалізації та створенню нових приватних ЗВО, але не зазначено, що приватних ЗВО аграрного профілю не було створено жодного. Це є досягненням державної політики незалежної України.

Проте у навчальному посібнику не вистачає списків рекомендованої додаткової літератури, немає посилань на історичні джерела, які стали основою інтерпретованого викладення матеріалу авторами, що не повною мірою сприяє удосконаленню критичного мислення студента, але можна з упевненістю рекомендувати видання у навчально-виховному процесі аграрних закладів освіти.

О.В. Нанка,
*професор, ректор Харківського
національного технічного
університету сільського
господарства імені Петра Василенка*